

Κατελής Σ. Βίγκλας, Ο Προφήτης Ηλίας και οι Αφηγήσεις για το Εσωτερικό της Γης, Εκδοτικός Οίκος Κ. & Μ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2026, 200 σ. (Συνοδεύεται από περίληψη στα αγγλικά, βιβλιογραφία και εικόνες). ISBN 978-960-656-344-7

Μαρία Κουμαριανού

Το βιβλίο του Κατελή Βίγκλα με τίτλο «*Ο Προφήτης Ηλίας και οι Αφηγήσεις για το Εσωτερικό της Γης*» αποτελεί μια πολυσχιδή και πρωτότυπη μελέτη που κινείται στο μεταίχμιο θεολογίας, φιλοσοφίας, μυθολογίας και πολιτισμικής ιστορίας. Ο συγγραφέας επιχειρεί να συνδέσει δύο φαινομενικά ασύνδετους άξονες: τη μορφή του Προφήτη Ηλία και τις διαχρονικές αφηγήσεις για το υπόγειο ή εσωτερικό της Γης, δημιουργώντας ένα ερμηνευτικό πλαίσιο που αφορά την ανθρώπινη αναζήτηση του υπερβατικού. Αφετηρία αυτής της αναζήτησης αποτελεί μάλιστα μια προσωπική, σχεδόν μυητική εμπειρία του ίδιου του συγγραφέα: η παιδική του κάθοδος σε ένα άγνωστο σπήλαιο κοντά σε εκκλησάκι αφιερωμένο στον Προφήτη Ηλία, στοιχείο που προσδίδει στο έργο έναν υπόγειο βιωματικό πυρήνα.

Ήδη από τον πρόλογο και το εισαγωγικό μέρος («Αντί εισαγωγής»), ο αναγνώστης εισέρχεται σε έναν συμβολικό χώρο μύησης, με αναφορά στα «μυστήρια της Αγχιάλου», που λειτουργεί ως γεωγραφικό αλλά και πνευματικό σημείο εκκίνησης. Η επιλογή αυτή δεν είναι τυχαία: προϋποθέτει για τη σύνδεση τοπικών παραδόσεων με οικουμενικά μοτίβα, ενώ παράλληλα εισάγει τη βασική ιδέα ότι οι ναοί του Προφήτη Ηλία, τοποθετημένοι σε υψώματα, λειτουργούν ως «φύλακες» απέναντι στα ανοίγματα προς τον Κάτω Κόσμο.

Στο πρώτο κεφάλαιο, η μορφή του Προφήτη Ηλία παρουσιάζεται όχι μόνο ως ιστορικο-θρησκευτικό πρόσωπο, αλλά και ως σύμβολο μετάβασης από το γήινο στο ουράνιο. Η αφήγηση της ζωής του —από την Θέσβη της Γαλαάδ έως την ανάληψή του με το πύρινο άρμα— συνδυάζεται με τη θεολογική και ανθρωπολογική της ερμηνεία. Η αντιπαράθεση μεταξύ του Γιαχβισμού και των παγανιστικών λατρειών, ιδίως του Βααλισμού, φωτίζει το συγκρουσιακό πλαίσιο μέσα στο οποίο αναδύεται η προφητική ταυτότητα. Παράλληλα, η ανάληψη του Ηλία ερμηνεύεται ως θεϊκή επικύρωση και ως σύμβολο υπέρβασης του θανάτου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύγκριση προφητών και φιλοσόφων, όπου αναδεικνύεται ένα διαχρονικό δίπολο: ο νηφάλιος, λογικός στοχαστής και ο εκστατικός φορέας θεϊκής έμπνευσης.

Το δεύτερο και εκτενέστερο μέρος του έργου αποτελεί μια συναρπαστική, σχεδόν εγκυκλοπαιδική περιήγηση σε προνεωτερικές αφηγήσεις για τον Κάτω Κόσμο. Από τον αρχαιοελληνικό Άδη και την πλατωνική κοσμολογία, μέχρι τις παραδόσεις των Σουμερίων, των Αιγυπτίων, των Περσών και άλλων πολιτισμών, ο συγγραφέας χαρτογραφεί ένα παγκόσμιο φαντασιακό του υπόγειου χώρου. Οι αναφορές επεκτείνονται σε ασιατικές και μεσοαμερικανικές κοσμολογίες, ενώ

ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι μυστικιστικές αντιλήψεις περί υπόγειων δικτύων που συνδέουν τον κόσμο. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται οι θρύλοι της Σαμπάλα και της Αγκάρθα, καθώς και η ιδέα ενός «Βασιλιά του Κόσμου».

Η χριστιανική παράδοση ενσωματώνεται οργανικά, κυρίως μέσω της καθόδου του Χριστού στον Άδη, ενώ η μεσαιωνική φαντασία αναδεικνύεται μέσα από το βασίλειο του Πρεσβύτερου Ιωάννη. Η αναφορά στη *Θεία Κωμωδία* του Δάντης Αλιγκιέρι προσφέρει το κατεξοχήν λογοτεχνικό αρχέτυπο καθόδου και ανάβασης της ψυχής. Εξίσου σημαντική είναι η ανάλυση της νεκρομαντείας και των σπηλαίων, με χαρακτηριστικά παραδείγματα το Νεκρομαντείο του Αχέροντα και το Τροφώνιο Άντρο, που λειτουργούσαν ως πύλες επικοινωνίας με τον κόσμο των νεκρών.

Στο τρίτο κεφάλαιο, που αφορά την πρόωπη νεότερη εποχή, το ενδιαφέρον μετατοπίζεται από τη μυθολογία στη φιλοσοφία και την επιστήμη. Η κάθοδος στο Σπήλαιο του Μοντεσίνος στον Δον Κιχώτης του Μιγκέλ ντε Θερβάντες λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στο φανταστικό και το αλληγορικό. Παράλληλα, έργα όπως το *Mundus Subterraneus* του Αθανάσιου Κίρχερ αποκαλύπτουν μια πρόωπη επιστημονική προσέγγιση, όπου ορθολογισμός και μυθοπλασία συνυπάρχουν. Οι θεωρίες του Ρενέ Ντεκάρτ για τη δομή της Γης, καθώς και οι υποθέσεις του Έντμουντ Χάλλεϋ και του Λέοναρντ Όιλερ, αναδεικνύουν τη διαπλοκή επιστημονικών και φαντασιακών μοντέλων. Το Πείραμα Σιχάλιον, από την άλλη, σηματοδοτεί την απαρχή μιας πιο εμπειρικής κατανόησης της γήινης δομής.

Καθώς το έργο προχωρά στη βιομηχανική εποχή, αναδεικνύεται η άνηση της «λογοτεχνίας των υποκόσμων». Εμβληματικά έργα όπως το *Ταξίδι στο Κέντρο της Γης* του Ιούλιου Βερν και αφηγήσεις του Έντγκαρ Άλλαν Πόε συνδυάζουν επιστημονική φαντασία και υπαρξιακή αγωνία. Παράλληλα, η περίπτωση του λήσταρχου Νταβέλη και της σπηλιάς της Πεντέλης συνδέει τον μύθο με την ελληνική λαϊκή ιστορία, ενισχύοντας τη γεωπολιτισμική διάσταση του έργου.

Στον 20ό αιώνα, η μαζική κουλτούρα και η λογοτεχνία του φανταστικού επαναανοηματοδοτούν τον υπόγειο κόσμο. Από τα pulp περιοδικά έως συγγραφείς όπως ο Χάουαρντ Φίλιπς Λάβκραφτ και ο Στήβεν Κινγκ, ο υπόγειος χώρος μετατρέπεται σε τόπο τρόμου, αλλοτρίωσης και κοσμικής αγωνίας. Ταυτόχρονα, ουτοπικές και αποκρυφιστικές θεωρίες, όπως αυτές του Βάλτερ Ζίγκμαϊστερ, αποκαλύπτουν τη διαρκή ανάγκη για έναν κρυμμένο παράδεισο.

Ιδιαίτερη σημασία έχει το κεφάλαιο για τις «μετανεωτερικές επιστημονικές αφηγήσεις», όπου παρουσιάζεται η σύγχρονη γεωφυσική γνώση για τη δομή της Γης, μαζί με εντυπωσιακές ανακαλύψεις: υπόγειοι ποταμοί, άγνωστες δομές, «εργοστάσια» διαμαντιών και μυστηριώδη φαινόμενα στον πυρήνα. Η επιστήμη, αντί να καταργεί το μυστήριο, φαίνεται να το μετασχηματίζει.

Το έργο κορυφώνεται με μια βαθιά φιλοσοφική και υπαρξιακή στροφή. Η σύγκριση του «ανθρώπου του υπογείου» από τις Σημειώσεις από το Υπόγειο του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι με τον σύγχρονο «άνθρωπο του Διαδικτύου» αποκαλύπτει μια μετατόπιση από το φυσικό στο ψηφιακό βάθος. Η αναφορά στο Είναι και Χρόνος του Μάρτιν Χάιντεγκερ ενισχύει την υπαρξιακή διάσταση,

υποδεικνύοντας ότι οι αφηγήσεις για το εσωτερικό της Γης λειτουργούν ως στοχασμοί πάνω στον χρόνο, τον θάνατο και την αυθεντικότητα της ύπαρξης.

Στον επίλογο, ο Προφήτης Ηλίας επανέρχεται ως φωτεινό αρχέτυπο, που «ρίχνει φως» στα μυστήρια της Αγχιάλου, γεφυρώνοντας το υπόγειο και το ουράνιο. Έτσι, το βιβλίο ολοκληρώνεται κυκλικά, επιβεβαιώνοντας ότι τα μυστήρια δεν είναι απλώς αφηγήσεις του παρελθόντος, αλλά ζωντανές πραγματικότητες που υπερβαίνουν τη λογική.

Συνολικά, το έργο του Βίγκλα ξεχωρίζει για τη διεπιστημονική του τόλμη, τον πλούτο των παραδειγμάτων και την ικανότητά του να συνθέτει ετερογενές υλικό σε ένα συνεκτικό ερμηνευτικό σχήμα. Αν και η πληθώρα των αναφορών ενδέχεται να δημιουργεί κατά τόπους μια αίσθηση διάχυσης, η συνολική συμβολή του βιβλίου είναι ουσιαστική: προσφέρει μια βαθιά στοχαστική ανάγνωση του υπόγειου κόσμου ως καθρέφτη της ανθρώπινης ψυχής και της αέναης αναζήτησης νοήματος παραμένει μια ουσιαστική συμβολή στη μελέτη των συμβολικών γεωγραφιών και της ανθρώπινης φαντασίας.

Σύντομο Βιογραφικό Σημείωμα

Η **Μαρία Κουμαριανού** είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στη Γαλλική Φιλολογία από το Πανεπιστήμιο Lyon II της Γαλλίας και δεύτερου διδακτορικού διπλώματος στην Ανθρωπολογία του Αστικού Χώρου από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Είναι επίσης κάτοχος πτυχίου Μετάφρασης και μεταπτυχιακών τίτλων στη Γαλλική Λογοτεχνία, Ανθρωπολογία και Θεολογία. Είναι συγγραφέας πολλών βιβλίων και άρθρων σχετικά με τη μετάφραση, την Εθνολογία, την Ιστορία, την Αφρικανική Λογοτεχνία. Συντάκτρια και Κριτής σε πολλά επιστημονικά περιοδικά, έχει διδάξει σε πολλά Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού. Υπηρετεί σε θέση Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού στο Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών του ΕΚΠΑ.